

The Journal of Academic Social Science Studies

JASSS

International Journal of Social Science

Doi number:<http://dx.doi.org/10.9761/JASSS7790>

Number: 73 , p. 427-435, Winter 2018

Araştırma Makalesi / Research Article

Yayın Süreci / Publication Process

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date - Yayın Kabul Tarihi / Article Acceptance Date

29.08.2018

16.12.2018

Yayınlanma Tarihi / The Published Date

31.12.2018

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM MÜFREDATIYLA MONTESSORİ EĞİTİM SİSTEMİNİN KARŞILAŞTIRILMASI¹

COMPARISON OF MONTESSORIAN EDUCATION SYSTEM WITH
PRE-SCHOOL EDUCATION CURRICULUM

Öğr. Gör. Sevcan Bayrak

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-000>

Şırnak Üniversitesi, Silopi Meslek Yüksekokulu, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri
Bölümü, sevcanbayrak23@gmail.com

Öz

Okul öncesi eğitim kurumları eğitimin ilk basamağıdır. Okul öncesi eğitim Programlarına devam eden çocukların zengin öğrenme deneyimleri aracılığıyla sağlıklı büyümelerini; motor, sosyal-duygusal, dil ve bilişsel gelişim alanlarında gelişimlerinin en üst düzeye ulaşmasını, öz bakım becerilerini kazanmalarını ve ilkökula hazır bulunmalarını sağlamak amacı ile geliştirilmiştir. Sınıf içi mekânlarının önemli bir bölümü etkinlik köşelerinden oluşturmaktadır. Günümüz uygulamalarında daha çok büyük grup odaklı olduğu ve bireysel eğitim fırsatlarının ya çok az yada çok eksik olabileceği dikkati çekmektedir. Montessori okulları daha çok bireysel eğitim fırsatı vermektedir. Montessori okulları sadece ilköğretim okuluna değil, hayatın tümüne hazırlar. Çocukların günlük yaşam becerilerinin eğitimiyle çocukların hayatları boyunca kendi ayakları üzerinde durabilmeleri amaçlanır. Maria Montessori' nin geliştirdiği, yöntem çocuğu ruhsal ve fiziksel açıdan olumlu yönde etkileyen; çocuğun duyu, hareket ve dil eğitimine önem veren; sosyal, duygusal, bedensel yönden önemli katkıları ve yararları olan, temeli bireysel eğitime dayanan bir eğitim modelidir. Montessori okulları ayrı, ayrı etkinlik köşeleri bulunmaz, çocukların yetişkinlerden bağımsız hareket edebilecekleri evler olarak düzenlenmiş ve kendi boylarına göre tasarlanmış dolaplardan materyalleri alarak istedikleri yerde materyallerle çalışma yapabilirler. Montessori Metodu'nun amacı kişiliğin geliştirilmesidir. Kişiliğin geliştirilmesi ancak özgürlüğün kazanılmasıyla elde edilebilir. Dola-

¹ Bu çalışma, 3 -5 Mayıs 2018 tarihleri arasında Alanya Alaattin Keykubat Üniversitesi ev sahipliğinde düzenlenen 4. Uluslararası Eğitim Bilimleri Sempozyumu'nda sözel bildiri olarak sunulmuştur.

yısıyla Montessori Metodu'nun en önemli amacı, çocuğun özgürleştirilmesidir.

Anahtar Kelimeler: Milli Eğitim Müfredatı, Okul Öncesi, Montessori Okulları, Çocuk, Eğitim Ortamı

Abstract

Opened by public and private organizations and educational institutions in the first stage of pre-school education system in Turkey is located on the first level of education. Children who attend pre-primary education institution will have healthy growth through rich learning experiences; motor, socio-emotional, language and cognitive development to reach the highest level of development, to acquire self-care skills and to be present in elementary school. A significant part of the classroom interior is made up of the activity corners. It is noteworthy that today's applications are more focused on large groups and that individual training opportunities may be very few or very few. However, schools in the Montessori education system serve independently of all levels of the education system. Montessori Schools are ready not only for elementary school but for the whole of your life. Through the education of children's daily life skills, it is aimed that children can stand on their own feet throughout their lives. The method developed by Maria Montessori, which affects the child positively in terms of mental and physical; giving importance to the child's sense, movement and language education; social, emotional, physical and vital contributions and benefits that are based on the basis of individual education is an educational model. Montessori schools do not have separate, separate activity corners, they can work with materials where they want by taking materials from cabinets arranged as houses which children can move independently from adults and designed according to their own size. The Montessori Method is the development of the intended person. The development of personality can only be achieved through the acquisition of freedom. Therefore, the most important goal of the Montessori Method is the emancipation of the child.

Key Words: National Curriculum, Pre-School, Montessori Schools, Child, Education Environment

GİRİŞ

Montessori eğitim sistemi ile Türkiye'nin okul öncesi eğitim sistemi arasında, amaçlar ve uygulama bakımından birçok farklılık mevcuttur. Bilindiği gibi, Türkiye'nin resmi ve özel tüm okul öncesi eğitim kurumları, Milli Eğitim Bakanlığı'nun okul öncesi eğitim müfredatına göre eğitim yapmakla yükümlüdür. Türkiye'de resmi ve özel kuruluşlar tarafından açılan çeşitli okul öncesi eğitim kurumları eğitimin ilk kademesinin içinde yer almaktadır. Bu çerçevede açılan okul öncesi eğitim kurumları Milli Eğitim Bakanlığı'nun temel ilkelerine uygun olarak hazırlanan yasa ve yönetmelikler çerçevesinde hizmet vermektedirler. Çeşitli adlar altında eğitim veren bu kurumlar ya Milli Eğitim Bakanlığı ya da Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu'nun ilgili bölümleri denetlenmektedir. Bu yönden ele alındığında Türkiye'deki resmi veya özel tüm okul öncesi eği-

tim kurumları Türkiye'nin eğitim sisteminin içinde yer almaktadır. Montessori Okulları da resmi ve özel olarak açılabilir. Ancak resmi ve özel tüm Montessori Okulları, Türkiye'nin okul öncesi eğitim kurumlarından farklı olarak genel amaçları karşılamaya yönelik plan ve programlar aracılığıyla değil, belirli bir metot çerçevesinde hizmet vermektedirler. Bunun en önemli nedeni Montessori Okulları'nda eğitimin öğrencilerin bireysel öğrenme hızlarına göre yapılmasıdır. Başka bir deyişle, öğrencilerle henüz karşılaşmadan yapılan herhangi bir plan, Montessori Okulları'nın özüne aykırı gelmektedir. Dolayısıyla bu okullarda eğitim günlük aylık veya yıllık olarak planlanmamaktadır. Bu nedenle Montessori sisteminde kazanılması beklenen beceriler sistemli bir şekilde gösterilemez. Oysa Türkiye'nin okul öncesi eğitim sisteminde kazanılması beklenen beceriler ayrıntılı bir şekilde çizelgelerle gösterilir. Montessori

Okulları'nın plan ve program yerine belirli bir metot çerçevesinde eğitim vermesi bu kurumların başta amaçlar olmak üzere birçok yönden Türkiye'nin okul öncesi eğitim kurumlarından farklı olduğunu göstermektedir

Amaçlar Bakımından Karşılaştırılması

Türkiye'nin okul öncesi eğitim kurumlarında amaçlar, Milli Eğitimin genel amaç ve temel ilkelerine uygun gelecek şekilde belirlenmiştir. Bu amaçlar şöyle sıralanabilir

- ✓ Çocukların; Atatürk, vatan, millet, bayrak, aile ve insan sevgisini benimseyen, millive manevi değerlere bağlı, kendine güvenen, çevresiyle iyi iletişim kurabilen, dürüst, ilkeli, çağdaş düşünceli, hak ve sorumluluklarını bilen, saygılı ve kültürel çeşitliliğinde hoşgörülü bireyler olarak yetişmelerine temel hazırlamak amacıyla çaba göstermek, Çocukların beden, zihin ve duyuşsal gelişmesini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak,

- ✓ Çocuklara hayal güçlerini, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerilerini, iletişim kurmave duygularını anlatabilme davranışlarını kazandırmak,

- ✓ Çocukların Türkçe' yi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamak,

- ✓ Çocuklara sevgi, saygı, işbirliği, sorumluluk, hoşgörülü, yardımlaşma, dayanışma vepaylaşma gibi davranışları kazandırmak,

- ✓ Çocukları ilköğretime hazırlamaktır

Resmi veya özel okul öncesi eğitim kurumlarında gerçekleştirmek istenen bu amaçları toplumsal, kişisel ve eğitsel olmak üzere üç grupta toplamak mümkündür. Bu yönden incelendiğinde Türkiye'nin okul öncesi eğitim sisteminde en çok toplumsal amaçlara yer verildiği görülmektedir. Bu sistemde en çok önem verilen toplumsal amaç, milli birlik ve beraberliği sağlamak olarak ifade edilebilir. Türkiye'de okul öncesi eğitim kurumlarında bu amaç temele alınarak çocukla-

ra, milli ve manevi değerler ile sevgi, saygı, işbirliği, hoş görü gibi duygu ve davranışlar kazandırılmaya çalışılır. Toplumsal amaçlar doğrultusunda Montessori Metoduyla benzerlik göstermektedir. Montessori sisteminde de toplumsal amaçlara da yer verilmiştir. Montessori Okulları'nda uygulanan bazı faaliyetler, çocuklara yardımlaşma ve dayanışma gibi toplumsal davranışları kazandırmak amacıyla yapılmaktadır. Sofrayı hazırlamak, masayı toplamak gibi işbölümü gerektiren bu tür faaliyetlerle çocuklar çeşitli sosyal davranışlarda bulunmayı öğrenirler. Bu biçimde oluşturulan Montessori Metodu'nun amacı kişiliğin geliştirilmesidir. Montessori'ye göre, kişiliğin geliştirilmesi ancak özgürlüğün kazanılmasıyla elde edilebilir. Dolayısıyla Montessori Metodu'nun en önemli amacı, çocuğun özgürleştirilmesidir. Ancak Montessori sisteminin toplumsal amaçları, Türkiye'nin okul öncesi eğitim sisteminden farklı olarak milli değil evrensel karakterlidir. Bu nedenle dünyanın çeşitli ülkelerinde açılan Montessori Okulları'nın hiç birinde çocuklara milli değerler kazandırmak amaçlanmaz. Bunun yerine çocuklara insan sevgisi, barış gibi evrensel değerler kazandırılmaya çalışılır. Oysa Türkiye'nin okul öncesi eğitim sisteminde çocuklara evrensel değerlerin yanında vatan, millet sevgisi ve Atatürkçülük gibi milli değerler de kazandırılmaya çalışılmaktadır. Amaçlar bakımından Türkiye'nin okul öncesi eğitim sistemini Montessori sisteminden ayıran en önemli fark, birincisinin çocukları ilköğretime, ikincisinin ise hayata hazırlamayı amaçlamalarıdır. Buna göre, Türkiye'de, okul öncesi eğitim kurumları, okul öncesi, ilk ve orta öğretim olmak üzere çeşitli kademelerden oluşan genel eğitim sisteminin bir parçası olarak düşünülmektedir. Montessori sisteminde yer alan okullar, eğitim sisteminin tüm kademelelerinden bağımsız olarak hizmet vermektedirler. Bunlar arasında resmi Montessori Okulları da yer almaktadır. Montessori Okulları'nda çocuklara, hayatın her anında karşılaşılabile-

cek sorunların üstesinden gelebilmek için özel beceriler kazandırılır. Bu yönüyle Montessori Okulları, çocukları sadece ilköğretim okuluna değil, hayatın tümüne hazırlar. Çocukların günlük yaşam becerilerinin geliştirilmesinin asıl amacı da budur. Günlük yaşam becerilerinin eğitimiyle çocukların hayatları boyunca kendi ayakları üzerinde durabilmeleri amaçlanır. Bireysel amaçlar bakımından karşılaştırıldıklarında Türkiye'nin okul öncesi eğitim sisteminin Montessori sistemine benzediği görülmektedir. Aynı biçimde Montessori sistemi de çocukların doğal özelliklerini dikkate alarak onların bedensel, zihinsel ve duyuşsal gelişimlerini desteklemeyi amaçlamaktadır. Bu sistemde eğitim ortamı da, çocukların bu çok yönlü gelişimlerini destekleyecek biçimde tasarlanmıştır. Ancak amaçlardaki bu benzerliğe rağmen, her iki sistemin tasarladıkları eğitim ortamları birbirlerinden oldukça farklı özelliklere sahiptir.

Eğitim Ortamı Bakımından Karşılaştırılması

Milli Eğitim Bakanlığı'nın ilgili yönetmeliğine göre, okul öncesi eğitim kurumları bağımsız anaokulları olarak açılacağı gibi, gerekli görülen yerlerde her derece ve türdeki eğitim kurumlarının bünyesinde anasınıfı veya uygulama sınıfı olarak da açılabilir. Bu yönetmelikte okul öncesi eğitim kurumları açma kriterleri de verilmiştir. Buna göre okul öncesi eğitim kurumlarında farklı işlevleri olan farklı bölümler olmalıdır. Bu bölümler arasından en çok oyun odasına önem verilmektedir. Bu odanın büyük olması tercih edilmektedir Türkiye'nin okul öncesi eğitim kurumlarının iç mekânlarının önemli bir bölümünü etkinlik köşeleri oluşturmaktadır. Bunlar arasında sanat, müzik, fen ve matematik köşeleri yer almaktadır. Bu köşelerin hepsinde çeşitli materyaller bulundurulur. Materyallerin her biri, çocukların beden yapılarına uygun ölçülerde tasarlanmışlardır. Birer öğrenme merkezleri olan köşelerde çocuklar etkinliklerde bulunarak bilgi ve becerilerini geliştirirler. Montessori Okulları ise çocukların yetişkinlerden bağımsız hareket edebile-

cekleri evler öyle ayrı etkinlik köşeleri bulunmaz. Montessori sınıflarında, çocuğun etrafındaki eşyalar onun vücut yapısına ve gücüne uygun olmalıdır. Etrafta hareket ettirebileceği hafif mobilyalar, elini uzatıp yetiştirilebileceği dolaplar, kolaylıkla kullanabileceği kilitler, kolay açılıp kapanabilen çekmeceler ve kapılar, duvarda kolay yetiştirilebileceği kıyafet askıları, parmaklarıyla kavrayabileceği fırçalar, eline sığacak sabunlar, kısa-düz saplı süpürgeler, kendi başına giyip, çıkarabileceği giysiler bulunmalıdır. Bunlar çocuğun zamanla kendini geliştirmesini, nezaket özelliğini kazanmasını da sağlayacaktır. Çocuğun serbestçe hareket edebileceği ortam, onun kendi başına uygulamalar yapmasına ve kendisini yetiştirmesini sağlar. Böylece çocuklar, kendi boylarına göre tasarlanmış dolaplardan materyalleri alarak istedikleri yerde bunlarla çalışmalar yapabilirler. Çocuklar, gerekirse uygun gördükleri yerlere halı sererek de çalışabilirler. Bu özelliğinden dolayı Montessori Okulları'ndaki çocuklar, Türkiye'nin okul öncesi eğitim kurumlarındaki çocuklardan farklı olarak çalışmak istedikleri yerleri kendi başlarına seçebilirler. Bu etkinlik köşelerinde kullanılan materyaller ise sahip oldukları nitelikleri bakımından Montessori Okulları'ndaki materyallere benzetilebilir. Etkinlik köşelerinin her birinde ilgili köşenin özelliklerine uygun materyaller bulundurulmaktadır. Bu materyallerin seçiminde çeşitliliklerine, sağlık ve güvenlikle ilgili özellikler taşımalarına, kullanışlı ve sağlam olmalarına dikkat edilmektedir. Ayrıca materyaller, çocukların yaş ve gelişim özelliklerine uygun olmalıdır. Çocukların kullandıkları masa, sandalye gibi araçlar da çocukların boylarına uygun ölçülerde tasarlanmış olarak düzenlenmişlerdir. Herhangi bir evde bulunan odalardan oluşan bu okullarda ayrı Montessori Okulları'nda da materyallerin kolay temizlenebilmelerine ve kullanışlı olmalarına dikkat edilmektedir. Bu okullarda da çocuklar, çeşitli materyallerle etkinliklerde bulunarak bilgi ve becerilerini geliştirirler. Ayrıca bu materyaller, hem çocukların boylarına uygun ölçülerde hem de

rahat çalışmalarına imkân verebilecek şekillerde tasarlanmışlardır. Montessori sisteminde okulların dış mekânlarına da önem verilmektedir. Başka bir deyişle bu sistemde okul bahçesi de önemli bir eğitim ortamıdır. Çocuklar, sadece okulun içinde değil, bahçede de çeşitli faaliyetlerde bulunurlar. Bu faaliyetlerin önemli bir bölümünü çevresel bakımla ilgili işler oluşturur. Bunlar arasında muntika temizliği yapmak, çiçekleri ve ağaçları sulamak gibi faaliyetler bulunur. Türkiye'nin okul öncesi eğitim sisteminde ise bahçeler, çocukların sadece oyun oynayabilecekleri mekânlar olarak tasarlanmışlardır. Çocukların oynayabilmeleri için bahçelerde kaydırak, tahterevali, salıncak gibi araçlar bulundurulmaktadır. Dolayısıyla bu ortamda, çocuklar çalışma yapamazlar. Sadece eğlence amaçlı olarak serbest oyun oynayacaklarından bahçe faaliyetlerinden çiçek yetiştirme, hayvanları besleme vb..faaliyetlerden yeterince faydalanamayacaktır. Türkiye'de okul öncesi eğitim kurumlarının bahçelerinin bu şekilde düzenlenmesinin en büyük nedeni, Türk eğitim sisteminde çocuğun kendi kültürel değerlerine olumlu bir değer yargısı geliştirmesi sağlıklı gelişmiş bir kültürel benlik oluşturabilmesini sağlamaktadır. Bu durum çocukların farklı kültürel değerlere sahip olan ortamlara uyum sağlamasını kolaylaştırmaktadır. Aksi takdirde -sağlıklı bir kültürel benlik oluşmazsa çocukların kendilerine olan güvenlerinde azalma, kültürel değerlerini kaybedeceği korkusuna kapılma ve devamında bazı değerlerine aşırı sahip çıkma davranışı gelişmekte, yaşadıkları toplumdan uzaklaşıp içe dönük bir karektere dönüşebilmektedirler. Aynı zamanda, bu durum onların farklı değerler ile çatışmasına da neden olabilmektedir (Temel ve Yazıcı, 2011). Daha geniş toplumsal bağlamda ise uzlaşmayan kültürel farklılıklar toplumların kutuplaşmasına, insanların birbirleriyle etkileşimlerinin kesilmesine ve toplumdan uzaklaşmalarına neden olmaktadır (Cırık, 2008:).Dolayısıyla geleceğin vatandaş-

larının yetiştirilmesinde ve demokrasi kültürünün yerleşmesinde erken yaşlarda her şeyi daha çabuk öğrenebilen çocuklarda çok kültürlü bir eğitim verilmesi daha da önemli hale gelmektedir. Erken çocukluk eğitimcileri, çocuklara küçük yaşlarda verilecek çok kültürlü bir eğitimin onları okul yaşamlarında ve gerçek hayatta başarı elde etmede önemli fırsatlar sağlayacağı fikrini desteklemektedirler. Onların böyle bir ortamda daha sağlıklı bir şekilde büyümeleri, sağlıklı bir kültürel benlik oluşturmalarına ve başarılı olma ihtimallerine katkı sağlayacaktır (Tuğrul ve Güler 2007).

Öğretmene Verilen Rol Bakımından Karşılaştırılması

Türkiye'de 2002 yılında başlatılan Temel Eğitime Destek Projesi'nin beş bileşenin den biri olan 'Öğretmen Eğitimi' kapsamında öğretmenlik mesleğinin genel yeterlikleri ve özel alan yeterliklerinin belirlenmesiyle öğretmen yeterliklerinin iyileştirilmesine yönelik okul temelli mesleki gelişim kılavuzu hazırlığına ilişkin çalışmalarda bulunulmuştur. Okul öncesi eğitim programı da aynı yıl hazırlanmıştır. Uzmanlardan ve uygulayıcılardan alınan geribildirimlerle 2006 yılında gözden geçirilerek gerekli düzeltmeler yapılan bu program, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından '36 - 66 Aylık Çocuklar İçin Okul Öncesi Eğitim Programı' ve etkinlik örneklerini de içeren 'Öğretmen Kılavuz Kitabı'ndan oluşan iki kitap halinde yayımlanmıştır. Program kitabında okul öncesi öğretmenin genel özellikleri ve yeterliliklerine de yer verilmiştir. Bu programda okul öncesi öğretmenlerin genel özellikleri şöyle sıralanmıştır.

- ✓ Geniş bir dünya görüşü ve genel kültür bilgisine sahip olmak.
- ✓ Güler yüzlü, iyi huylu, uyumlu, anlayışlı, sabırlı, bilgili olmak.
- ✓ Liderlik yapabilmek.
- ✓ Ahlaklı, güvenilir ve dürüst karakterli olmak.

✓ Mesleki yönden yeterli bilgiye sahip olmak.

✓ Özgüven sahibi olmak.

✓ İşini sevmek ve işine bağlı olmak.

✓ İşbirliğine açık olmak.

✓ Objektif olmak.

✓ Peşin hükümsüz ve adil olmak.

✓ Yeniliklere açık, esnek, aktif ve yaratıcı olmak.

✓ Anlaşılır, akıcı ve güzel konuşabilmek.

✓ Düzenli, temiz, giyimi ve görünümüyle şık ve tavırları ile hoş olmak, öğretmen anlayışı bakımından Montessori sistemi ile birçok noktada benzerlik göstermektedir. Bunlar arasında özgüvene sahip olmak, anlayışlı ve sabırlı olmak, düzenli ve temiz giyimli olmak yer almaktadır. Türkiye'nin eğitim sistemine göre okul öncesi öğretmeni fiziksel görünüş olarak kendine özen göstermeli, temiz ve özenli bir görüntü sergilemelidir. Aynı biçimde Montessori sisteminde de öğretmenin dış görünüşüne önem verilmektedir. Buna göre öğretmen, her şeyden önce temiz ve giyimi şık olmalıdır. Montessori öğretmeni, jest ve mimiklerine de çocukların hoşlarına gidecek biçimde kullanmaya özen göstermelidir. Dolayısıyla Montessori sisteminde öğretmenin sahip olduğu jest ve mimikler onun dış görünüşünün bir parçası olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca Montessori sisteminde de öğretmenden özgüvene sahip olması ve sabırlı olması istenmektedir. Öğretmene verilen rol bakımından Türkiye'nin okul öncesi eğitim sistemi ile Montessori sisteminin öncelikleri arasında farklar bulunmaktadır. Montessori sistemine göre ideal bir öğretmen her şeyden önce iyi bir gözlemci olmalıdır. Bu sistemdeki bir öğretmen aynı zamanda usta bir gözlemcidir. Buna göre, öğretmen konuşma becerisinden çok gözlem yapmada özel bir beceriye sahip olmalıdır. Türkiye'nin okul öncesi eğitim sisteminde ise, öğretmenin her şeyden önce toplum kültürünü çocuklara aktarmada özel bir beceriye sahip olması gerekmektedir. Öğretmen böyle bir beceriye sahip olabilmek

için öncelikle yaşadığı toplumu iyi tanımalıdır. Bu yönden ele alındığında Türkiye'nin okul öncesi eğitim sisteminde öğretmenin sahip olması gereken temel nitelik, onun milli normları aktarmada son derece üstün yeteneklere sahip olabilmesidir. Başka bir deyişle öğretmen, öğrencilerinin bu değerleri öğrenmeleri için çaba harcamalıdır. Bu sistemdeki öğretmenin Montessori sistemindeki aksine aktarıcı rolünde olduğu görülmektedir. Bu öğretmen, çocuklarla ilişki kurmada ve onlara bilgiler sunmada son derece başarılı olabilmektedir. Dolayısıyla Türkiye'nin okul öncesi eğitim sisteminde öğretmen, çocuklara en yakın kişi konumundadır. Montessori Metodu'nu uygulayan öğretmenin ise, çocuğa doğrudan ders verme amacı yoktur. Öğretmen, sadece çocuğun kendi kendisine öğrenmesine aracılık eder. Bu nedenle çocuk, bilgiyi doğrudan doğruya öğretmenden değil, ortamdan alır. Dolayısıyla Montessori sisteminde, Türk eğitim sisteminde farklı olarak öğrenciyle öğretmen arasında güçlü bir ilişki kurulmaz. Bu sistemde en güçlü ilişki öğrenciyle ortam arasında kurulur

Montessori Programı ve Okul Öncesi Eğitim Programının Karşılaştırılması

1. Amaçlar Yönünden

Montessori Programı'nın genel amaçları, çocuğun; okula karşı pozitif bir tutum geliştirmesini, öğrenmeye istekli olmasını, öz disiplin göstermesini, öz motivasyonlu olmasını, çocuğun bağımsız hareket edebilmesini, kendine güven geliştirmesini, konsantrasyonunu geliştirmesini, kalıcı merakın beslenmesini, iç güvenin ve düzen duygusunun geliştirilmesini sağlamak olarak sıralanabilir Okul Öncesi Eğitim program kitabını incelediğimizde amaçların tam olarak bu kelimeler ile ifade edilmese de aynı temele dayandığı görülmektedir.

2. Planlar ve Uygulama Yönünden

Montessori sınıfında her çocuğun hareket etme özgürlüğü bulunmaktadır. Çocuklar istedikleri etkinlikleri seçmekte, etkinliklerin gerektirdiği materyaller diledikleri gibi seçmekte, kullanmakta özgürdürler MEB 2013

program kitabındaki günlük eğitim akışı ve özellikleri incelendiğinde; montessori sınıfında uygulanan özgür etkinlik tercihinde bulunma durumunun sadece serbest zaman diliminde geçerli olduğu, belirli diğer etkinliklerin esnek ve değiştirilebilir olmakla birlikte günlük eğitim akışı planı çerçevesinde her öğrenciye aynı zamanda uygulandığı görülmektedir.

3. Okul Öncesi Öğretmenleri ve Rollerinin Yönünden

Montessori sınıflarında eğitimci olmak için 18 yaşını doldurmak, 9-10 aylık süren bir eğitim sürecini başarı ile tamamlayanlar Association Montessori Internationale (AMI) tarafından verilen diploma ile Montessori okullarında öğretmenlik yapabilmektedirler. Türkiye'deki devlet okullarında öğretmen olarak atanabilmek için eğitim fakültesinin okul öncesi öğretmenliği programından mezun olmaları gerektiği görülmektedir.

MEB 2013 programından farklı olarak; Montessori sınıfında eğitimci neredeyse fark edilmeyecek düzeyde pasif bir durumda sınıfta materyallere odaklanan, materyallerle çalışan çocuklara yardımcı olan bir birey konumundadır

4. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Özellikleri ve Kullanılan Materyallerin Yönünden

▪ Montessori yaklaşımı, esnek ve bireysel uygulamaları destekler. Bu nedenler her Montessori sınıfı birbirinden farklıdır. Bunun temelinde, her bireyin birbirinden farklı olduğu felsefesi bulunur. Sınıflar, öğretmenin uygulamalarına ve yeterliklerine bağlı olarak tektir. Böyle bir farklılık MEB programını uygulayan sınıflarda geçerli değildir. Montessori sınıfları farklı olarak, öğrencilerin sınıfa istedikleri gibi girip çıkabilecekleri şekilde rahat bir ortam olarak düzenlenmiştir. Montessori sınıflarında her bir materyal setinden bir tane bulunmaktadır. Bu durum çocuğun başka bir çocuğun çalışmayı bitirmesini beklemek için çocuğa iç disiplini

geliştirme fırsatını, bir çocuğun materyali nasıl kullandığını gözleme ve materyal kullanılıyorsa başka materyallerle çalışmaya yönelerek tercihlerde bulunma fırsatını vermektedir. Türkiye'deki anasınıflarında materyal seçimine ilişkin böyle bir standarda program kitabında yada başka bir kaynaktan rastlanmamıştır. Bunun dışında sınıf içinde kullanılan materyaller iki programda da çocuğun Özbakım, Dil Gelişimi, Bilişsel Gelişimi, Sosyal ve Duygusal Gelişimi ve Motor gelişim gelişimini destekleme açısından benzerlik göstermektedir.

SONUÇ

Okul öncesi eğitim programı, ve montessori eğitim programı incelendiğinde uygulama yönünden farklılık göstermektedir. Türkiye'de okul öncesi eğitim kurumlarının iç mekânlarının önemli bir bölümünü etkinlik köşeleri oluşturmaktadır. Bunlar arasında sanat, müzik, fen ve matematik köşeleri yer almaktadır. Bu köşelerin hepsinde çeşitli materyaller bulundurulur. Materyallerin her biri, çocukların beden yapılarına uygun ölçülerde tasarlanmışlardır. Birer öğrenme merkezleri olan köşelerde çocuklar etkinliklerde bulunarak bilgi ve becerilerini geliştirirler. Ancak Montessori Okulları ise çocukların yetişkinlerden bağımsız hareket edebilecekleri evler olarak düzenlenmişlerdir. Herhangi bir evde bulunan odalardan oluşan bu okullarda ayrı ayrı etkinlik köşeleri bulunmaz. Montessori Okulları'nda çocuklar, kendi boylarına göre tasarlanmış dolaplardan materyalleri alarak istedikleri yerde bunlarla çalışmalar yapabilirler. Çocuklar, gerekirse uygun gördükleri yerlere halı sererek de çalışabilirler. Bu özelliğinden dolayı Montessori Okulları'ndaki çocuklar, Türkiye'nin okul öncesi eğitim kurumlarındaki çocuklardan farklı olarak çalışmak istedikleri yerleri kendi başlarına seçebilirler. Montessori yönteminde eğitim araç-gereçleri özeldir. Montessori sınıfında eğitim materyalleri açık, çocuk boyunda olacak şekilde raflar

alçak çocukları teşvik edici şekilde yerleştirilmiştir. Çocuklar hangi materyali kullanmak isterlerse onu seçerler ve istedikleri süre kadar bu etkinlikle çalışmaya devam ederler. Materyaller çocukların çalışma yapmasını davet edici niteliktedir. Montessori materyalleri hata kontrolünü gösterme özelliğine sahiptir. Bir parça yerine yerleşmediği zaman çocuk buradaki hatayı kolayca fark edebilir. Materyaller hata kontrolü özelliğine sahip olduğu için yetişkinin hataları düzeltmesine ihtiyaç duyulmaz. Çocuk sorunları kendi başına çözebilme, kendine güven duyma, analitik düşünme ve başarılı olmanın verdiği mutluluğu deneyimleme yeteneğine sahiptir (Aydın, 2002).yaptığı çalışmasında çalışmamızı destekler niteliktedir. Montessori, okulları çocuğun bedensel ve ruhsal ihtiyaçlarına önem verir. Ona göre, bu ihtiyaçlar eğitimcinin gözlemlerine başlaması için birer çıkış noktalarıdır. Çocuğun doğallık ve özgürlük olmak üzere iki temel ihtiyacı vardır. Çocuk doğayı sever. O, aktivitede bulunmaktan, ellerini kullanmaktan, nesnelere kavramaktan zevk alır. Türkiye'nin okul öncesi eğitim sisteminde ise bahçeler, çocukların sadece oyun oynayabilecekleri mekânlar olarak tasarlanmıştır. Çocukların oynayabilmeleri için bahçelerde kaydırak, tahterevall, salıncak gibi araçlar bulundurulmaktadır (Aral ve diğerleri,2003: 38). Dolayısıyla bu ortamda, çocuklar çalışma yapamazlar. Türkiye'de okul öncesi eğitim kurumlarının bahçelerinin bu şekilde düzenlenmesinin en büyük nedeni, Türk eğitim sisteminde gündelik işlerin sadece yetişkin işleri olarak değerlendirilmesidir. Bu okullarda da bahçelerin temiz tutulmasına ve çöplerden arındırılmasına özen gösterilmektedir. Ancak bu okullarda, bahçelerin bakım işlerinden sadece personel sorumlu tutulmaktadır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda ulaşılan genel sonuç; Eğitim ortamı ve materyeller konusunda öğretmene verilen rol bakımından da birçok farklılık göstermektedir. Montessori yöntemine ve MEB Okul Öncesi Eğitim Programı'na göre materyel kullanımı ve eğitim öğretim konu-

sunda ayrıca sosyal ve zihinsel problem çözüme becerileri açısından daha etkili olduğudur.

KAYNAKÇA

- ARAL, N.,KANDIR, A. ve YAŞAR, M. (2000). Okul Öncesi Eğitim ve Ana Sınıfı Programları. Ya-Pa Yayın
- ARAL, N., KANDIR A., YAŞAR, M.(2003). Okul Öncesi Eğitim. İstanbul: Turan Ofset.
- AYDIN, İ. P. (2002). *Alternatif okullar*. Ankara: Pegem /A Yayıncılık
- CIRIK, İ. (2008). "Çok kültürlü Eğitim Ve Yansımaları", Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 34: 27-40.
- DURAKOĞLU, A.,(2010). " Maria Montessori'ye Göre Çocuğun Doğası ve Eğitimi", Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- ERİŞEN, Y.,(2004). İlk Günden Başöğretmenliğe: Eğitimin Felsefi Temelleri, Ankara, Asil Yayınları.
- ERİŞEN, Y. ve GÜLEŞ, F.,(2007). Montessori Materyallerinin Tasarım Kalitesi Özelliklerinin Değerlendirilmesi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5:18, s.287-305.
- EMEL, Z.F., YAZICI, Z (2011). "İki Dilli ve Tek Dilli Çocuklarda Dil Gelişimi Okuma Olgunluğu İlişkisi". Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 11 (22), 155 – 169
- POYRAZ, H.,DERE H. (2003). Okulöncesi Eğitiminin İlke ve Yöntemleri Anı Yayıncılık, 2.Baskı, Ankara.
- TUĞRUL, B.,GÜLER, T.(2007). "Okul Öncesi Çocuklarına Yönelik Sosyal Çalışma Alanında Tarih ve Coğrafya Eğitimi", Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 3(33), 29-35.
- TEMEL F. VE TORAN M. (2013). *Erken Çocukluk Eğitiminde Yaklaşımlar ve Programlar* (2. bs.). Ankara: Vize Basın Yayın
- MONTESSORİ, M.,(1997). Çocuk Eğitimi "Montessori Metodu", Güler Yücel, Özgür Yayınları, İstanbul.
- KORKMAZ, H. E.,(2005). "Montessori Meto-

du ve Montessori Okulları: Türkiye’de Montessori Okullarının Yönetim ve Finansman Bakımından İncelenmesi”, Yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
MEB (2013). Temel Eğitim Genel Müdürlüğü

Okul Öncesi Eğitim Programı Ankara, MEB (2013) Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Sayı: 132 Tarih: ... Konu: Okul Öncesi Eğitim Programı Temel Eğitim Genel Müdürlüğünün 25/07/2013. ... MEB Okul Öncesi Eğitim Programı Aylık Eğitim Planı Ek 4.

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

Bayrak, S. (2018). Okul Öncesi Eğitim Müfredatıyla Montessori Eğitim Sisteminin Karşılaştırılması, *Jass Studies-The Journal of Academic Social Science Studies*, Doi number: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS7790>, Number: 73 Winter 2018, p. 427-435.

